

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات درمانی اردبیل

دانشکده پزشکی

پایان نامه جهت اخذ درجهٔ دکترای حرفه ای رشته پزشکی

بررسی شیوع اختلال هراس اجتماعی و نگرش و آگاهی نسبت به آن در

مراجعه کنندگان به مراکز جامع سلامت اردبیل در سال ۱۴۰۱

نگارش:

مرضیه اسکندری

اساتید راهنما:

دکتر مه‌ریار ندرمحمدی

دکتر فریبا صادقی موحد

مهر ۱۴۰۲

شماره پایان نامه: ۰۱۱۰۰

بسمه تعالی

گواهی اصالت پایان نامه

اینجانب ..... دانشجوی مقطع دکتری رشته پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اردبیل تایید مینمایم که:

- این پایان نامه بر اساس نتایج بررسیها/ تحقیقات انجام یافته توسط اینجانب تحت راهنمای..... بوده و بوسیله خودم انشا گردیده است و در صورت استفاده از نتایج پژوهش ها و یا آثار دیگران بلافاصله به مرجع مورد استفاده استناد شده است و در قسمت منابع و مأخذ مشخصات مرجع به طور کامل ذکر گردیده است.
- مسئولیت صحت مطالب مندرج در این پایان نامه به طور کامل با اینجانب است.
- این پایان نامه قبلا برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح، پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی ارائه نشده است.
- کلیه حقوق مادی و معنوی این پایان نامه و هر گونه محصول مستخرج از آن اعم از مقالات، چاپ کتاب و ثبت اختراع به دانشگاه علوم پزشکی اردبیل تعلق دارد و هرگونه استفاده از اطلاعات و یا نتایج، واگذاری اطلاعات به افراد دیگر، چاپ، تکثیر، نسخه برداری، ترجمه و اقتباس از این پایان نامه بدون اخذ اجازه کتبی از دانشگاه علوم پزشکی اردبیل ممنوع است.
- کلیه مقالات مستخرج از این پایان نامه تحت نام دانشگاه علوم پزشکی اردبیل (Ardabil University of Medical sciences) به عنوان وابستگی نویسنده اول یا مسئول و با اطلاع و اجازه تمامی اساتید راهنما و مشاور به چاپ رسیده یا خواهد رسید.
- چنانچه در هر مقطع زمانی، خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را می پذیرم و دانشگاه مجاز است با اینجانب مطابق با ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت برخورد قانونی، هیچ گونه ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی دانشجو

امضا و تاریخ

- بدینوسیله اصالت و صحت نتایج این پایان نامه مورد تأیید اینجانب، ..... راهنما می باشد.

نام و نام خانوادگی استادراهنما

امضا و تاریخ

تقديم به

مادر و پدرم
که به من جان بخشیدند

سپاسگزارى

سپاس بى‌كران پروردگار يكتا را كه هستى‌مان بخشيد و به طريق علم و دانش رهنمونمان شد و به همنشینی رهروان علم و دانش مفتخرمان نمود و خوشه‌چینی از علم و معرفت را روزیمان ساخت.

از اساتید گرانقدر جناب آقای دکتر ندرمحمدی و سرکار خانم دکتر صادقی موحد به عنوان استاد راهنما که همواره نگارنده را مورد لطف و محبت خود قرار داد، کمال تشکر را دارم.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۹.....	چکیده .....
فصل اول	
۴.....	(۱-۱) اهمیت موضوع و انگیزه تحقیق .....
۸.....	(۱-۲) اهداف و فرضیات طرح .....
۸.....	(۱-۲-۱) هدف کلی طرح .....
۸.....	(۱-۲-۲) اهداف اختصاصی طرح .....
۸.....	(۱-۲-۳) هدف کاربردی .....
۹.....	(۱-۲-۴) سوالات طرح .....
۱۰.....	(۱-۳) تعریف واژه های اختصاصی .....
فصل دوم	
۱۳.....	(۲-۱) مبانی نظری .....
۱۳.....	(۲-۱-۱) مقدمه .....
۱۳.....	(۲-۱-۲) ویژگی های اپیدمیولوژیک .....
۱۴.....	(۲-۱-۳) اتیولوژی .....
۱۵.....	(۲-۱-۴) تشخیص .....
۱۷.....	(۲-۱-۵) عوارض .....
۱۷.....	(۲-۱-۶) درمان .....
۱۸.....	(۲-۲) مطالعات مشابه .....
فصل سوم	
۲۴.....	(۳-۱) نوع مطالعه .....
۲۴.....	(۳-۲) جامعه آماری مطالعه .....
۲۴.....	(۳-۱-۱) جامعه هدف .....
۲۴.....	(۳-۱-۳) نمونه مورد مطالعه .....
۲۴.....	(۳-۳) حجم نمونه و روش نمونه گیری .....

۲۵.....	(۳-۴) ابزارها و روش‌های جمع‌آوری اطلاعات.....
۲۶.....	(۳-۵) روش انجام مطالعه.....
۲۷.....	(۳-۶) روش تحلیل داده‌ها.....
۲۸.....	(۳-۷) ملاحظات اخلاقی.....
۲۸.....	(۳-۸) جدول متغیرها.....

فصل چهارم

۳۰.....	(۴-۱) نتایج توصیفی.....
۳۰.....	(۴-۱-۱) مشخصات دموگرافیک و پایه افراد مورد مطالعه.....
۳۲.....	(۴-۱-۲) شیوع اختلال هراس اجتماعی و درجات مختلف آن در افراد مورد مطالعه.....
۳۳.....	(۴-۱-۳) سطح آگاهی و نگرش نسبت به اختلال هراس اجتماعی در افراد مورد مطالعه.....
۳۷.....	(۴-۲) نتایج تحلیلی مطالعه.....
۳۷.....	(۴-۲-۱) اختلال هراس اجتماعی به تفکیک مشخصات پایه افراد مورد مطالعه.....
۳۸.....	(۴-۲-۲) همبستگی اختلال هراس اجتماعی با مشخصات پایه در افراد مورد مطالعه.....
۳۹.....	(۴-۲-۳) امتیاز آگاهی نسبت به هراس اجتماعی به تفکیک مشخصات پایه افراد مورد مطالعه.....
۴۰.....	(۴-۲-۴) همبستگی امتیاز آگاهی و برخی مشخصات پایه افراد مورد مطالعه.....
۴۱.....	(۴-۲-۵) ارتباط نوع نگرش با مشخصات پایه افراد مورد مطالعه.....

فصل پنجم

۴۵.....	(۵-۱) مقدمه ای بر اهمیت و نحوه اجرای طرح.....
۴۶.....	(۵-۲) بحث.....
۴۶.....	(۵-۲-۱) فراوانی اختلال هراس اجتماعی در جمعیت هدف.....
۴۷.....	(۵-۲-۲) هراس اجتماعی به تفکیک برخی مشخصات دموگرافیک و پایه در جمعیت هدف.....
۴۸.....	(۵-۲-۳) میزان آگاهی نسبت به اختلال هراس اجتماعی در جمعیت هدف.....
۴۹.....	(۵-۲-۴) نوع نگرش به اختلال هراس اجتماعی در جمعیت هدف.....
۵۱.....	(۵-۳) محدودیت‌های مطالعه.....
۵۲.....	(۵-۴) نتیجه گیری.....
۵۳.....	(۵-۵) پیشنهادات.....
۴۵.....	منابع.....
۵۴.....	Abstract.....

فهرست جداول

عنوان	صفحه
جدول ۲-۱ کریتریاهای تشخیصی اختلال اضطراب اجتماعی.....	۱۶
جدول ۴-۱ اطلاعات دموگرافیک افراد مورد مطالعه.....	۳۱
جدول ۴-۲ اطلاعات پایه افراد مورد مطالعه.....	۳۲
جدول ۴-۳ شیوع هراس اجتماعی و درجات مختلف آن در افراد مورد مطالعه.....	۳۳
جدول ۴-۴ سطح آگاهی از اختلال هراس اجتماعی و نگرش نسبت به آن در افراد مورد مطالعه.....	۳۴
جدول ۴-۵ توزیع پاسخگویی به پرسشنامه نگرش به اختلال اجتماعی در افراد مورد مطالعه.....	۳۵
جدول ۴-۶ توزیع پاسخگویی به پرسشنامه آگاهی از اختلال اجتماعی در افراد مورد مطالعه.....	۳۶
جدول ۴-۷ امتیاز هراس اجتماعی به تفکیک مشخصات پایه در افراد مورد مطالعه.....	۳۷
جدول ۴-۸ همبستگی امتیاز هراس اجتماعی با سن، سطح تحصیلات و درآمد در افراد مورد مطالعه.....	۳۸
جدول ۴-۹ میانگین امتیاز آگاهی به تفکیک مشخصات پایه در افراد مورد مطالعه.....	۳۹
جدول ۴-۱۰ همبستگی سطح آگاهی با سن و سطح درآمد در افراد مورد مطالعه.....	۴۰
جدول ۴-۱۱ مقایسه میانگین امتیاز نگرش به تفکیک مشخصات پایه در افراد مورد مطالعه.....	۴۱
جدول ۴-۱۲ همبستگی امتیاز نگرش با سن و سطح درآمد در افراد مورد مطالعه.....	۴۲

فهرست اختصارات

- 1) DSM-5   Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders,
5th Edition
- 2) CBT   Cognitive behavior therapy
- 3) SSRIs   Selective serotonin-reuptake inhibitors
- 4) SNRIs   Serotonin-norepinephrine reuptake inhibitors
- 5) MAOIs   Monoamine oxidase inhibitors
- 6) SPIN   Social Phobia Inventory

بررسی شیوع اختلال هراس اجتماعی و نگرش و آگاهی نسبت به آن در مراجعه

کنندگان به مراکز جامع سلامت اردبیل در سال ۱۴۰۱

چکیده

زمینه: اختلال هراس اجتماعی، ترس یا اضطراب مشخص و شدید از موقعیت های اجتماعی است که فرد توسط دیگران مورد قضاوت و یا ارزیابی قرار می گیرد. این اختلال رشد و تحول بهنجار اجتماعی را در فرد تحت تاثیر خود قرار داده و منجر به آشفتگی های عملکردی نگران کننده می شود. با توجه به اهمیت تخمین اولیه شیوع اختلالات روانی در مدیریت بهینه آنها، مطالعه حاضر با هدف بررسی شیوع اختلال هراس اجتماعی و نگرش و آگاهی نسبت به آن در مراجعه کنندگان به مراکز جامع سلامت اردبیل در سال ۱۴۰۱ اجرا شد.

مواد و روش ها: در این مطالعه به صورت توصیفی تحلیلی از نوع مقطعی، ۵۰۰ نفر از ساکنین شهر اردبیل در سال ۱۴۰۱ به روش تصادفی-طبقه ای انتخاب و مورد ارزیابی قرار گرفتند. اطلاعات مورد نیاز از جمله مشخصات دموگرافیک، میزان آگاهی و نگرش نسب به اختلال مذکور از طریق تکمیل پرسشنامه محقق ساخته، توسط افراد مورد مطالعه جمع آوری شد. از پرسشنامه SPIN جهت تشخیص اختلال اضطراب اجتماعی استفاده گردید. اطلاعات مربوطه با درج در نرم افزار SPSS ورژن ۲۲ براساس اهداف مطالعه مورد ارزیابی قرار گرفتند.

نتایج: ۲۲٪ افراد درجاتی از اختلال هراس اجتماعی را نشان دادند. نزدیک به نیمی از افراد مورد مطالعه دارای سطوح خفیفی از اختلال هراس اجتماعی بودند. همچنین ۶۲٪ از افراد مورد مطالعه دارای سطح آگاهی متوسطی نسبت به اختلال هراس اجتماعی بودند و ۱۰/۹٪ نیز سطح آگاهی ضعیفی نسبت به این نوع اختلال اضطرابی داشتند. ۶۴/۹٪ افراد نگرش مثبت و مطلوبی نسبت به این اختلال داشتند. امتیاز هراس اجتماعی با سطح درآمد، همبستگی منفی ضعیفی نشان داد که از نظر آماری معنی دار بوده است ($P=0/001$).

نتیجه گیری: نتایج مطالعه حاضر نشان داد که جمعیت ساکنین شهر اردبیل، با شیوع بسیار بالای اختلال هراس اجتماعی مواجه اند. با وجود شیوع بالای این اختلال اضطرابی، بیشتر افراد سطح آگاهی متوسطی نسبت به آن داشته و در بیشتر موارد نگرش منفی و نامطلوبی نسبت به آن دارند.

کلمات کلیدی: هراس اجتماعی، اضطراب اجتماعی، اختلال اضطرابی، آگاهی، نگرش